

કોસ્ટલ ગુજરાત પાવર લિ. સાથે વીજ ખરીદીના કરાર

(૧) ખાનગી કંપનીઓ પાસેથી વીજ ખરીદવાના શા કારણો છે?

જવાબ

➤ નેશનલ ટેરીફ પોલીસી ૨૦૦૬ દ્વારા વીજ વિતરણ કંપનીઓને ખાનગી વીજ પ્રોજેક્ટ સાથેના વીજ ખરીદીના કરાર માત્ર સ્પર્ધાત્મક બિડિંગ પ્રક્રિયા થકી કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવેલ તથા સ્પર્ધાત્મક બિડિંગ પ્રક્રિયા થકી વીજ ખરીદી માટે Standard Bidding Documents જાહેર કરવામાં આવેલ.

(નેશનલ ટેરીફ પોલીસી વર્ષ-૨૦૦૬માં તત્કાલીન યુપીએ સરકારના શાસનકાળ દરમિયાન અમલમાં આવેલ છે.)

➤ GUVNLએ મુન્દ્રા UMPP પાસેથી રૂ ૨.૨૬/યુનિટ (લેવલાઈઝ્ડ ટેરિફ)ના દરે ૧૮૦૫ મેગાવોટના સપ્લાય માટે CGPL સાથે તારીખ ૨૨.૦૪.૨૦૦૭ના PPA (Power Purchase Agreement) પર હસ્તાક્ષર કરેલ. PPA એ સંયુક્ત કરાર છે જેમાં મહારાષ્ટ્ર (૭૬૦ MW), હરિયાણા (૩૮૦ MW), પંજાબ (૪૭૫ MW) અને રાજસ્થાન (૩૮૦ MW) જેવા અન્ય લાભાર્થી રાજ્યોનો હિસ્સો છે.

➤ સ્પર્ધાત્મક બિડિંગ પ્રક્રિયામાં સૌથી ઓછો લેવાલાઈઝ્ડ દર ધરાવતી કંપની પસંદગી પામેલ છે અને વીજ કરાર માટે વીજ નિયમન આયોગની મંજૂરી મેળવવામાં આવેલ છે.

➤ આ વીજ ખરીદી કરાર ઈલેક્ટ્રિસિટી એક્ટ ૨૦૦૩ના સેક્શન ૬૩ એટલે કે સ્પર્ધાત્મક બિડિંગ પ્રક્રિયા થકી કરવામાં આવેલ છે તથા આ વીજ કરારને કેન્દ્રિય વીજ નિયમન આયોગ દ્વારા તા ૧૯.૦૯.૨૦૦૭ના રોજ મંજૂર કરવામાં આવેલ છે.

- લેવલાઈઝ દર એટલે વર્ષવાર દર્શાવવામાં આવેલ ટેરીફની બીડ મૂલ્યાંકન સમયની નેટ પ્રેસન્ટ વેલ્યુ (Net Present Value)
- લેવલાઈઝ દર માત્ર બીડ મૂલ્યાંકન માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે અને સૌથી ઓછો લેવાલાઈઝ દર ધરાવતી કંપની પસંદગી પામે છે.
- વીજ ખરીદી પૈકી ચુકવવા પાત્ર થતા વીજ દરની ગણતરી કરારમાં વર્ષવાર દર્શાવેલ ટેરીફ પ્રમાણે કરવામાં આવે છે.
- ચેન્જ ઈન લો - કોટેડ ટેરીફ (Quoted Tariff) ઉપરાંત ટેક્સ રેટમાં થતી વધઘટ ને કારણે ચુકવવા/વસુલવા પાત્ર રકમ જેવીકે ટેક્સ, ક્લીન એનર્જી સેસ, કસ્ટમ ડ્યુટી, GST વિગેરે.
- બીડમાં પરિબળોના ભાવ US ડોલરમાં ભર્યા હોય તો દરની ચુકવણી US ડોલરના રેટમાં થતા ફેરફાર પ્રમાણે થાય છે.
- ફિક્સ કોસ્ટની ચુકવણી પ્લાન્ટની ઉપલબ્ધતાને આધારે કરવામાં આવે છે. વેરીએબલ કોસ્ટની ચુકવણી પ્રોજેક્ટ માંથી મેળવેલ ઉત્પાદનને આધારે કરવામાં આવે છે. આમ વર્ષ વાર ખરીદવામાં આવતી વીજળીનો વીજ ખરીદ દર દરેક વર્ષે અલગ હોય છે.
- ટાટા પાવર હાલમાં Ministry of Power ના તા. ૨૦.૦૨.૨૦૨૨ના સેક્શન-૧૧ના નિર્દેશ હેઠળ પાવર સપ્લાય કરે છે, જેમાં એનર્જી ચાર્જ Ministry of Power ની એક્સપર્ટ કમિટી દ્વારા સૂચિત દર અને PPA મુજબ ફિક્સ ચાર્જ મુજબ ચુકવવામાં આવે છે. (ફિક્સ કોસ્ટની ચુકવણી કરારની શરતો મુજબ પ્લાન્ટની ઉપલબ્ધતાના આધારે કરવામાં આવે છે.)

વિવિધ વીજ મથકો માંથી વીજળી ખરીદવામાં મેરીટ ઓર્ડરની ભૂમિકા

- વીજળીની ખરીદી વીજ મથકોની માલિકીના આધારે નહિ પરંતુ ગુજરાત વીજ નિયમન આયોગના તા. ૧૦.૧૦.૨૦૦૦ નિર્દેશ મુજબ વીજળીની કુલ ખરીદ કિંમત ઘટાડવાના હેતુથી મેરીટ ઓર્ડર એટલે કે બળતણ ખર્ચના ભાવના ક્રમ મુજબ (સસ્તાથી મોંઘા

ક્રમમાં) વીજ જરૂરીયાત પુર્ણ થાય ત્યાં સુધી મેરીટના ધોરણે વીજળીની ખરીદી કરવામાં આવે છે.

- આમ વીજળીની ખરીદી વીજ મથકોની માલિકીના ધોરણે નહિ પરંતુ તેના બજાતણ ખર્ચના આધારે એટલે કે મેરીટના ધોરણે કરવામાં આવે છે.
- મેરીટ ઓર્ડર દર પખવાડિયે (15 દિવસે) બનાવવામાં આવે છે જે અંતર્ગત વીજ ઉત્પાદન અને ખરીદીના ખર્ચની ગણતરી માટે લાગુ પડતા ખર્ચ જેવા કે કોલસા, ગેસ, લીગનાઈટ વિગેરે જેવા ફ્યુલના ભાવ મુજબ બજાતણ ખર્ચ, ટ્રાન્સમિશન લોસ વિગેરેનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે. જે સ્ટેટ લોડ ડીસ્પેચ સેન્ટરની (SLDC) વેબસાઇટ પર સૌ કોઈ જોઈ શકે છે.
- રીયલ ટાઇમ (real time) વીજ ખરીદી માટે સ્ટેટ લોડ ડીસ્પેચ સેન્ટર (SLDC) દ્વારા મેરીટ ઓર્ડરને ધ્યાનમાં લઈને વિવિધ ઉત્પાદન સ્ત્રોતમાંથી વીજ ઉત્પાદન મેળવવામાં આવે છે જેમાં વીજ મથકોની માલિકીને એટલે કે રાજ્ય હસ્તક, ખાનગી કે કેન્દ્ર સરકાર હસ્તક છે તેને ધ્યાને લેવામાં આવતું નથી પરંતુ તેના બજાતણ ખર્ચના ભાવોને (સસ્તાથી મોંઘા) ધ્યાનમાં રાખીને વીજમાંગને પહોંચી શકાય તેટલી વીજ ખરીદી કરવામાં આવે છે.

વીજ કંપનીઓ દ્વારા વીજ ખરીદી પેટે ચૂકવવામાં આવેલ નાણાં અન્વયે વાર્ષિક હિસાબની આયોગ દ્વારા ચકાસણી / કેગ દ્વારા ઓડિટ

- ઇલેક્ટ્રીસિટી એક્ટ ૨૦૦૩ ની સેક્શન ૬૧ તથા ભારત સરકારની નેશનલ ટેરીફ પોલીસી ૨૦૧૬ની જોગવાઈ 5.11 (h) મુજબ, નામદાર વીજ નિયમન આયોગે Multi Year Tariff ફ્રેમ વર્ક અંતર્ગત વીજકંપનીઓ માટે પ્રતિ વર્ષ વીજ દર નક્કી કરવાના રહે છે. જે અનુસાર, વીજ વિતરણ કંપનીઓ દ્વારા ઇલેક્ટ્રીસિટી એક્ટ ૨૦૦૩ની સેક્શન ૬૧થી૬૪ અંતર્ગત તથા GERC Multi Year Tariff જાહેરનામું અન્વયે પ્રતિ વર્ષ ખર્ચાઓ તથા આવકના હિસાબો રજૂ કરવાના રહે છે જેમાં

પાછલા વર્ષનું True-up (reconciliation) અને આવનાર વર્ષ માટે વાર્ષિક રાજસ્વની જરૂરિયાત (Aggregate Revenue Requirement) અને ગ્રાહકોના વીજદર નક્કી કરવાની અરજી દાખલ કરવાની રહે છે. વધુમાં, સદર અરજી તમામ લાગુ પડતા દસ્તાવેજી પુરાવાઓ સહીત વીજવિતરણ કંપનીની વેબસાઈટ પર જાહેર જનતાની જાણ સારું ઉપલબ્ધ હોય છે.

- ગુજરાત વીજ નિયમન આયોગ વીજ વિતરણ કંપનીઓના તમામ ખર્ચ અને આવક સંલગ્ન દસ્તાવેજી પુરાવાઓ સહીત ચકાસે છે અને જાહેર સુનાવણીની પ્રક્રિયા અનુસરી અરજદારોના વાંધાઓ/સૂચનો ધ્યાને લઈ પ્રત્યેક કક્ષાના વીજગ્રાહકોના વીજદર પારદર્શક પ્રક્રિયા દ્વારા નક્કી કરે છે.
- આમ, વીજવિતરણ કંપનીઓ દ્વારા કરવામાં આવતા તમામ ખર્ચાઓ, આવક અને વાર્ષિક હિસાબો જરૂરી દસ્તાવેજી પુરાવાઓ સહીત નામદર આયોગ દ્વારા ચકાસવામાં આવે છે.
- વાર્ષિક વીજ દર નક્કી થયા બાદ, વીજકંપની દ્વારા વીજ ઉત્પાદકને કરાર હેઠળ વીજ પુરવઠા અન્વયે ચૂકવવામાં આવેલ રકમ ત્રિમાસિક ધોરણે ફ્યુલસર ચાર્જ માટે ગુજરાત વીજ નિયમન આયોગ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે છે. વધુમાં, વાર્ષિક વીજ દર નક્કી થયા બાદ વીજ ઉત્પાદન માટે વપરાતા બળતણ, પરિવહન વિગેરેના દરોમાં જે ફેરફાર થાય તેના માટે, ફ્યુઅલ સરચાર્જની ગણતરી અન્વયે વીજમથક દીઠ હકીકતમાં થયેલ ચૂકવણીની તમામ માહિતી ચકાસણી અન્વયે રજૂ કરવામાં આવે છે અને સમગ્ર પ્રક્રિયા પારદર્શી છે.
- આમ, નામદાર ગુજરાત વીજ નિયમન આયોગ દ્વારા વીજ વિતરણ કંપનીઓના ખર્ચાઓની સંપૂર્ણપણે ચકાસણી પારદર્શી રીતે કરવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત, વીજ વિતરણ કંપનીઓના ખર્ચાઓનું કેગ (CAG) દ્વારા પણ સંપૂર્ણ ઓડીટ કરવામાં આવે છે.

(૨) ખાનગી વીજ મથકોની વીજ ખરીદ કીમત રાજ્ય હસ્તકના વીજ મથકો કરતા સામાન્ય રીતે ઓછા હોવાના શા કારણો છે?

- છેલ્લા ૨ વર્ષ દરમિયાન ખાનગી વીજ મથકો અને સરકારી હસ્તકની કંપની GSECL માંથી થયેલ વીજ ખરીદીની વિગત

Sector	૨૦૨૨		૨૦૨૩	
	મિલિયન યુનિટસ	રૂ/યુનિટ	મિલિયન યુનિટસ	રૂ/યુનિટ
ગુજરાત સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રીસીટી કોર્પોરેશન (GSECL)	૨૨૮૮૧	૫.૪૮	૨૨૪૩૦	૬.૧૧
ખાનગી વીજ મથકો (પરંપરાગત સ્ત્રોત)	૧૮૪૭૩	૬.૭૫	૨૦૪૮૮	૫.૮૧

- રાજ્ય હસ્તકની વીજ કંપનીનો (GSECL) નો વીજ ઉત્પાદન ખર્ચ વધારે હોવાના કારણો નીચે મુજબ છે:
 - ✓ GSECLના વીજ મથકો પર વપરાશમાં લેવાતા કોલસાની કીમત વધારે છે કારણકે આ કોલસો કોલ ઇન્ડિયાની દુર સ્થિત કોલસાની માઈનસમાંથી રેલ્વે દ્વારા મેળવવામાં આવે છે જે અંદાજે ૧૫૦૦ કી.મી થી પણ વધારે અંતરે સ્થિત છે
 - ✓ GSECL પ્લાન્ટસ પર ઉપલબ્ધ થતા SECLનાં કોલસા માટે અંદાજે રૂ ૨૫૦૦/મેટ્રિક ટન પરિવહન ખર્ચ (transportation cost) લાગે છે
 - ✓ ખાનગી વીજ મથકો જે આયાતી કોલસા આધારિત છે તે કોસ્ટલ વિસ્તારમાં (coastal area) સ્થિત છે જ્યારે ખાનગી વીજ મથકો જે ડોમેસ્ટિક કોલસા આધારિત છે તે કોલસાની માઈનની નજીક સ્થિત છે (Pit head) – આ કારણોસર તેમના દ્વારા થતો પરિવહન ખર્ચ પ્રમાણમાં ઓછો હોય છે.
 - ✓ GSECLના ઘણા વીજ મથકો 20-25 years જુના છે અને ઓછી કાર્યદક્ષતા (efficiency) ધરાવે છે જ્યારે ખાનગી વીજ મથકોના પ્રોજેક્ટ અદ્યતન super critical ટેકનોલોજી આધારિત છે જે વધારે efficiency ધરાવે છે.

(૩) આયાતી કોલસાના ભાવમાં વધારો થવાને કારણે કયા પ્રોજેક્ટ્સ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યા છે?

જવાબ

- ગુજરાત ઊર્જા વિકાસ નિગમ લી. દ્વારા ટેરિફ આધારિત સ્પર્ધાત્મક બિડિંગ પ્રક્રિયા દ્વારા પસંદ કરાયેલ અને વીજ ખરીદી કરાર કરેલ આયાતી કોલસા આધારિત ખાનગી પ્રોજેક્ટ્સ...

(૧) કોસ્ટલ ગુજરાત પાવર લી. મુન્દ્રા યુ.એમ.પી.પી. - ૧૮૦૫ મે.વો.

(Original કરાર - ૧૮૦૫ મે.વો. - વર્ષ ૨૦૦૭)

(૨) અદાણી પાવર મુન્દ્રા લી, મુન્દ્રા બીડ -૧ - ૧૨૦૦ મે.વો.

(original કરાર - ૧૦૦૦ મે.વો. - વર્ષ ૨૦૧૮માં સપ્લીમેન્ટલ કરાર થકી વધારાની ૨૦૦ મે.વો. ક્ષમતા કરારિત કરવામાં આવેલ છે.)

(૩) અદાણી પાવર મુંદ્રા લી. બીડ-૨ - ૧૨૩૪ મે.વો.

(Original ૧૦૦૦ મેગાવોટ વર્ષ ૨૦૧૮માં સપ્લીમેન્ટરી કરાર થકી વધારાની ૨૩૪ મેગાવોટ ક્ષમતા કરારિત કરવામાં આવેલ છે.)

(૪) એસ્સાર પાવર ગુજરાત લી. - સલાયા - ૧૧૨૨ મે.વો.

(original - 1000 MW, ૨૦૨૧માં SPPA 122 MW additional)

કુલ ખાનગી પ્રોજેક્ટ્સ - કોસ્ટલ ગુજરાત - ૧૮૦૫ MW

અદાણી પાવર - ૨૪૩૪ MW

એસ્સાર પાવર - ૧૧૨૨ MW

કુલ - ૫૩૬૧ MW

ઉક્ત પ્રોજેક્ટ ગુજરાત રાજ્યમાં સ્થિત છે અને આયાતી કોલસાના ભાવમાં વધારો થવાના કારણે નાણાકીય મુશ્કેલીઓ અનુભવાતી હોવાનું દર્શાવવામાં આવેલ છે.

(૪) રાજ્યની વીજ માંગની સામે ખાનગી વીજ મથકોનો કુલ ખરીદીમાં કેટલો ફાળો છે?

જવાબ

Year		Adani Power	Tata Power	Essar Power	ACB India	Total - private	Power Exchanges	RE	Total purchase
2023	MUS	7424	7890	3804	1370	20488	7743	16405	123032
	%	6.0%	6.4%	3.1%	1.1%	16.7%	6.3%	13.3%	
2022	MUS	6007	10447	1168	852	18474	8447	15271	119286
	%	5.0%	8.8%	1.0%	0.7%	15.5%	7.1%	12.8%	
2021	MUS	5589	7315	749	973	14626	15289	12958	106777
	%	5.2%	6.9%	0.7%	0.9%	13.7%	14.3%	12.1%	
2020	MUS	6996	11929	4530	1169	24624	3187	10343	90017
	%	7.8%	13.3%	5.0%	1.3%	27.4%	3.5%	11.5%	
2019	MUS	13053	12218	2807	1165	29243	1963	10781	94491
	%	13.8%	12.9%	3.0%	1.2%	30.9%	2.1%	11.4%	
2018	MUS	6501	12107	48	1511	20167	7795	9057	97653
	%	6.7%	12.4%	0.0%	1.5%	20.7%	8.0%	9.3%	
2017	MUS	10918	11684	3452	1454	27508	3255	7996	86591
	%	12.6%	13.5%	4.0%	1.7%	31.8%	3.8%	9.2%	

(૫) વર્ષ ૨૦૨૨ & ૨૦૨૩ દરમ્યાન ગુજરાત ઊર્જા વિકાસ નિગમ લી. દ્વારા વિવિધ સેક્ટર મુજબ કેટલી વીજળી શા ભાવે ખરીદવામાં આવેલ છે? તથા વીજ ખરીદીમાં વિવિધ સેક્ટરનો હિસ્સો કેટલો છે?

જવાબ

છેલ્લા બે વર્ષમાં ગુજરાત ઊર્જા વિકાસ નિગમ લી દ્વારા વિવિધ સેક્ટર મુજબ ખરીદેલી કુલ વીજળીની માહિતી.

સેક્ટર	૨૦૨૨			૨૦૨૩ (પ્રોવિઝનલ)		
	મિલિયન યુનિટ્સ	રૂ/યુનિટ	%	મિલિયન યુનિટ્સ	રૂ/યુનિટ	%
જી.એસ.ઈ.સી.એલ	૨૨૮૮૧	રૂ ૫.૪૮	૧૮%	૨૨૪૩૦	રૂ ૬.૧૧	૧૮%
રાજ્ય હસ્તક	૩૨૨૫	રૂ ૫.૩૯	૩%	૩૩૦૨	રૂ ૫.૭૨	૩%
કેન્દ્ર હસ્તકના	૪૨૩૬૭	રૂ ૪.૪૯	૩૬%	૪૫૩૫૭	રૂ ૪.૩૯	૩૭%
ખાનગી સાહસો	૧૮૪૭૩	રૂ ૬.૭૫	૧૬%	૨૦૪૮૮	રૂ ૫.૮૧	૧૭%
પાવર એક્સચેન્જ અને અન્ય દ્વિપક્ષીય કરાર	૧૭૦૬૨	રૂ ૪.૫૬	૧૪%	૧૫૦૫૦	રૂ ૫.૪૦	૧૨%
બિનપરંપરાગત સ્ત્રોત	૧૫૨૭૮	રૂ ૩.૯૯	૧૩%	૧૬૪૦૫	રૂ ૩.૮૩	૧૩%
કુલ	૧૧૯૨૮૬	રૂ ૫.૦૦	૧૦૦	૧૨૩૦૩૨	રૂ.૫.૦૨	૧૦૦

(૬) રાજ્યના ગેસ આધારિત વીજમથકોની ક્ષમતા કેટલી છે?

- તથા છેલ્લા ૭ વર્ષમાં ગેસ આધારિત વીજળી શા ભાવે ખરીદવામાં આવેલ છે?

જવાબ

- રાજ્ય પાસે ૨૪૭૪મે.વો ગેસ આધારિત વીજક્ષમતા ઉપલબ્ધ છે.
- અંતરાષ્ટ્રીય સ્તરે ગેસની શોર્ટેજ હોવાના કારણે આ વીજમથકોમાંથી પૂર્ણ પણે ઉત્પાદન મેળવવું શક્ય નથી.
- છેલ્લા ૭ વર્ષ દરમિયાન ગેસ આધારિત વીજ પ્રોજેક્ટમાંથી ખરીદવામાં આવેલ વીજળીની વિગત.

વર્ષ	મીલીયન યુનિટ	ફિક્સકોસ્ટ કરોડમાં	એનર્જીચાર્જ રૂ./ યુનિટ
2023	691	1135	રૂ. 10.31
2022	7	1316	રૂ. 11.74
2021	1434	1231	રૂ. 7.09
2020	9116	1327	રૂ. 2.77
2019	2780	1368	રૂ. 3.44
2018	3944	1696	રૂ. 4.37
2017	3480	1710	રૂ. 2.83

હાલની સ્થિતિએ સ્પોટ ગેસનો ભાવ અંદાજે USD 11/ MMBTU છે જેના માટે બજારણ ખર્ચ Rs. 8/યુનિટ છે.